

„O, skambėk per amžius vaikams Lietuvos,
Tas laisvės nevertas, kas negina jos!“

Ką ošia Šimkaičių giria?

**Paruošė: Šimkaičių pagrindinės mokyklos kraštotyrininkai
Mokytoja Eugenija Klimaitienė**

Spausdino: Vaidas Lazdauskas

TURINYS

1. Paminklas žuvusiems partizanams	3
2. Žuvusių vardai	
3. Paminklo statymas	
4. Paminklo statymo darbų eiga ir išlaidos	
5. Aukotojai ir jų aukos	
6. Artimųjų atsiminimai apie žuvusius	
7. Antano Šimkaus atsiminimai	
8. Artimųjų laiškai	
9. Naudota literatūra	

Mes tikime, kad bus parašyta Lietuvos istorija, kurioje sužinosime tiesą apie Lietuvos laisvės kovas. Istorija priklausys nuo to, kas ją rašys. Ją visuomet rašo žmonės, turintys vienokius ar kitokius įsitikinimus. Todėl, jei norime, kad istorijoje būtų pasakyta tiesa, turime padėti ją rašyti. Juk yra raginama pamiršti praeitį. Bet praeities žaizdos neužgijo, jos tik truputį užsitraukė iš viršaus. Kad žaizda užgytų, ją reikia išvalyti.

Noriu papasakoti apie tuos, kurie su ginklu rankose kovojo už Tėvynės laisvę, kuriems dabar ošia girios amžiną „Resviem“, kurių kūnai sušaudyti, nukankinti, išniekinti sugrūsti į šulinius ir duobes. Juk jų pasiaukojimas yra tyras šaltinis, kurio pašventintas vanduo gali išvalyti mūsų žaizdas ir nuplauti nuodėmes.

Šimkaičių miestelio pakraštyje (Jurbarko r.) 1990 m. pastatytas aukštas lauko akmenų paminklas, kurio marmuro lentoje įrašas „Žuvę už Lietuvos laisvę“ ir 21 partizano pavardės:

1. Ambrazaitis Juozas
2. Bacys Jonas
3. Barčas Matas
4. Čepkauskas Stanislovas
5. Dabašinskas Benadas
6. Dobilaitis Stanislovas
7. Kriščionaitis Juozas
8. Mileris Zenonas
9. Narkevičius Stanislovas
10. Žilaitis Gediminas
11. Pažereckas Juozas
12. Pažereckas Vytautas
13. Palubeckas Vitoldas
14. Slušinskas Antanas
15. Steponaitis Juozas
16. Tamulis Antanas
17. Tamulis Kazimieras
18. Kisielius Bronius
19. Jakštas Juozas
20. Mankus Jonas
21. Jokubauskas Jonas

Ambrazaitis Juozas

Ambrazaitis Juozas, Izidoriaus, gimė Paišlynyje, Šimkaičių vls. Žuvo 1947 m. prie Šimkaičių.

Bacys Jonas

Bacys Jonas, Petro, gimė 1920 m. Plekiuose (kitomis žiniomis – 1912 m. Paparčiuose). Partizanas nuo 1944 m. Žuvo 1945 m. gruodžio 24 d. Vadžgirių kaime pas J. Girdzijauską – apsuptas nusišovė. Kartu žuvo S. Čepkauskas ir S. Narkevičius.

Barčas Matas

Barčas Matas, Jono, gimė 1912 m. Ridikiškiuose, Rutkiškių apyl., Jurbarko r. Žuvo 1947 m. žiemą prie Balandinės miško.

Čepkauskas Stanislovas

Čepkauskas Stasys, Juozo, gimė 1923 m. Bliūdžiuose, Šimkaičių vls. Buvęs stribas, vėliau partizanas. Žuvo 1945 m. gruodžio 24 d. Vadžgirių kaime pas J. Girdzijauską. Kartu žuvo J. Bacys ir S. Narkevičius.

Dabašinskas Benadas

Dabašinskas Benadas gimė 1924 m. Juodaičiuose, Girkalnio vls. Žuvo 1945 m. lapkričio 26 d. Kalniškiuose, Šimkaičių vls., kartu su S. Dobilaičiu.

Dobilaitis Stanislovas

Dobilaitis Stasys, Antano – Dobilas gimė 1924 m. Paviščiovyje, Eržvilko vls. Saturno, vėliau Plienaičio vadovaujamo būrio partizanas. Žuvo 1945 m. lapkričio 26 d. Kalniškiuose prie Šaltuonos kartu su B. Dabašinsku.

Sesers Onos Dobilaitytės atsiminimai

Aš Ona Dobilaitytė Antano gimiau 1925 m. rugsėjo 25 d. Paviščionio kaime. Eržvilko vls., Tauragės apskr. Augau 8 vaikų šeimoje. Tėvai ūkininkai valdė 11 ha žemės. Šeimoje vyriausias buvo Juozas, gimęs 1922 m. Partizanas nuo 1946 m. liepos 7 d. Slapyvardis “Motiejukas”. Slaptai palaidotas Paupio kapinėse. Antras šeimoje – Stasys, slapyvardis “Dobilas”. Žuvo 1945 m. Aš buvau trečioji, ketvirtas Antanas, penkta Petronėlė ir šešta Bronytė. Tie trys mirė maži.

1931 m. vasario 2 d. gimė Jonas (gyvena Tauragėje), 1932 m. gruodžio 5 d. gimė Elena (gyvena Tauragėje). Mamytė mirė 1933 m. kovo 18 d. Likom visi maži. Tėvelis vedė, pamotė buvo gera – mirė 1949 m. birželio 18 d. Tais pačiais metais žuvo tėvelis.

1941-ieji mūsų nelietė, nes buvom mažžemiai. Užėjus vokiečiams, jaunimą pradėjo gaudyti į reicho darbus. Tada broliai slėpėsi. Areštavo tėvelį už vaikus, sėdėjo Jurbarke, Tilžėje. Antrą kartą užėjus rusams labai bijojom. Broliams grėsė armija. Buvom pasiruošę bėgti su vokiečiais, bet nepavyko. Bombardavo Tilžės kalėjimą. Kalinius vokiečiai varė link Karaliaučiaus. Tuomet 14 kalinių pasisėkė pabėgti, bet pateko rusams į lagerius. Teko kariauti, kol paėmė Berlyną. Pasibaigus karui, kaip vyresnio amžiaus, be to buvo sužeistas, tėvelį paleido namo. Grįžęs tėvelis rado pamotę, 13 metų Jonuką ir 12 metų Elytę.

Juozas, Stasys ir aš jau nuo 1944 m. slapstėmės. Aš buvau areštuota per du kartus Eržvilke. Reikalavo, kad pasakyčiau kur broliai. Po savaitės paleido. Aš grįžau į namus. Vėlai vakare vėl prisistatė sribai, o jie pasislėpė ir laukė gal grįš broliai. Apie 1 va. Naktį grįžo Juozas. Sargybinis stovėjo prie šulinio. Jis buvo mūsų kaimynas Pranas Bružas. Sušuko “stok”, bet nešovė. Juozas nubėgo tolokai. Tada paleido šūvius. Išbėgo visi iš kambario. Šaudė, vijosi, bet brolis pabėgo. Tada vėl mane areštavo ir išsivežė į Eržvilką. Vėl tardė, kankino, bet aš iškentėjau, nieko neišdaviau. Jie mane užverbavo, paleido, liepė sužinoti, kur miškiniai ir jiems pranešti. Tada man kitos išeities nebuvo, kaip išeiti į mišką. Tai buvo 1944 m. ruduo. Per žiemą praėjom visus miškus, šimtus kilometrų nueidavom, maisto nebuvo. Vos per žiemą išbuvau “Railos” būryje. Nusilpau, labai skaudėjo kojas. Tada per pažįstamus vyrai surado Dovilų kaimą už Girkalnio pas Vilčinskus. Ten išgyvenau metus. Vilčinskai turėjo 40 ha žemės ir jie buvo įrašyti išvežimui į Sibirą. Tada Vilčinskas mane perkėlė pas savo seserį prie Betygalos. Ten buvo geras apylinkės pirmininkas. Jis man parūpino pasą. Buvau Gaidamavičiutė Birutė – man buvo saugiau. Ten gyvenant žuvo brolis Stasys. Prasidėjo baisūs smūgiai. 1946 m. pavasarį grįžo tėvelis. Aš labai norėjau susitikti. Kaime pradėjo manimi domėtis, todėl išėjau į savo kraštą. Šiaip taip atsiradau namuose. Einant vieškeliu mane pastebėjo kaimynas. Mūsų kaime buvo ramu, bet Paupyje stovėjo Viduklės garnizonas, tai už pusvalandžio buvau areštuota, nors buvau “Gaidamavičiutė”. Nuvarė į Paupį, sutikom zakristijoną ir jo paklausė, kas aš, bet jis atsakė nepažįstas. Tada atvedė kunigą, bet kunigas pasakė – aš savo parapiją pažįstu, bet jos nepažįstu. Išsivežė į Viduklę. Laikė, kankino savaitę ir išvežė į Raseinių kalėjimą. Ten išbuvau 1 mėnesį. Sakydavau, kad atėjau aplankyti tetos, neišsidaviau, kad esu Dobilaitytė. Po mėnesio paleido, bet paso negražino.

1946 m. birželio 13 d. sužeidė brolių Juoza. Pavyko išgelbėti. Patalpino Pikelių kaime pas Čekaičius slėptuvėje. Aš slaugiau. Buvo kritiška padėtis – peršauti plaučiai. Liepos 7 d. mirė. Aš būdama be paso neturėjau kur dingti. Ėjau į Paparčius. Einant per lauką mane areštavo. Tuo metu buvo daug areštuotų žmonių. Visi buvom saugomi pas Bronių Kisielių. Po poros dienų mane

išvedė į Lapgirių dvarą. Ten stovėjo garnizono štabas. Išbuvom savaitę. Naktimis tardė. Po savaitės išvežė į Eržvilką, bet nebuvo vietų, tai neišlaipino net iš mašinos, visus nuvežė į Tauragę “Šūbartine”, bet ir ten vietų nebuvo. Visus uždarė į sklepus. Išbuvau 1 mėnesį. Tardytojas buvo žiaurus žydas, kuris net į iškūrentą krosnį norėjo įkišti. Po mėnesio išvežė į Šilutės kalėjimą. Tada aš jau prisipažinau esanti Dobilaitytė. Šilutėje buvo geriau. Išbuvau 8 mėnesius. Tardė retai, nors teko pabūti karceryje du kartus po dvi paras. Po 8 mėnesių iš Maskvos atvažiavo generalinis prokuroras, kuris tikrino visas kameras, klausė už ką ir kiek laiko sėdi. Kai pasakiau, kad sėdžiu 8 mėn. ir nežinau už ką, prokuroras pasakė, kad rytoj eisi namo ir taip po 3 dienų mane paleido. Paprašiau tardytojo, kad duotų kokį dokumentą, bet jis atidarė duris ir pasakė “Von banditka”.

Buvo kovo mėnuo, sniego iki kelių. Paklausiau pirmąjį sutiktą žmogų, į kurią pusę Tauragę. Per dieną parėjau į Rukus. Ten gyveno man pažįstami Bružai iš Paupio kaimo. Jie mane šiltai sutiko. Po savaitės nuvežė į Genių geležinkelio stotelę, nupirko bilietą važiuoti iki Tauragės. Tauragėje į mano vagoną įlipo man gerai pažįstamas Antanas Greičius iš Lenkčių. Man pasisekė, nes jis mane globojo, parsivežė į namus, o sekančią dieną mane nuvežė namo. Namuose gyventi bijojau, Eržvilko sribų. Išvažiavau į Girdžius. Išsinuomojau kambarį. Už porą kilometrų gyveno pamotės sesuo pas kurią sirgo pamotė. Ją reikėjo slaugyti. 1949 m. birželio 18 d. ji mirė.

Tais pačiais metais liepos 5 d. žuvo tėvelis. Tada Jonukas ir Elytė atvažiavo pas mane gyventi. Parsivedė vaikai vieną karvę ir vieną paršelį. Aš mokėjau siūti. Po truputį užsidirbau. Jonukas mokėjo batus taisyti.

1951 m. aš išvažiavau į Jurbarką. Per pažįstamus gavau darbo pašte. Buvo geras viršininkas Marcinkevičius. Jis suprato mano bėdas ir mane priėmė. Po metų Marcinkevičius mirė. Atėjo viršininku dirbti demobilizuotas kariškis rusas. Na ir prasidėjo bėdos. Saugumo viršininkas buvo Timinskas. Jis konkrečiai reikalavo mano autobiografijos, daug kartų kvietė tardymui. Pirmadienį buvo įsakyta ateiti, bet deja ... sekmadienį operacijoje su partizanais Timinskas žuvo. Aš išlikau nuo Sibiro. Buvau atleista iš darbo.

1952 m. atvažiavau į Eržvilką pas pusseserę, Barčauskus. Pragyvenau iki rudenio. Iš jaunystės pažįstamas Mockaitis dirbo pieninės direktoriumi. Su juo apsivedžiau ir atvažiavome į Tauragę. Gavau darbo – taip pat pašte. Išdirbau iki pensijos. Kai buvo pavardė Mockaitienė, tai saugumui neužkliuvau. Su Mockaičiu išsiskyriau.

Kriščionaitis Juozas

Kriščionaitis Juozas, Izidoriaus gimė 1927 m. Lenkčiuose, Eržvilko vls. Žuvo 1947 m.

Mileris Zenonas

Mileris Zenonas gimė 1914 m. Vensloviškių kaime (dab. Jurbarko r.) mažžemio ūkininko šeimoje, kurioje augo 5 vaikai: Antanas, Bronius, pats Zenonas, Jonas ir Anelė. Anksti neteko mamos (mirė). Tėvas apsivedė antrą kartą. Pamatė nekentė vaikų ir, mirus tėvui, jie turėjo palikti namus – išėjo tarnauti pas svetimus. Visi bernavo pas skirtingus ūkininkus.

Atėjus laikui tarnauti kariuomenėje, Zenonas apie 1934 metus pateko į kavalerijos dragūnų pulką, kur už gerą tarnybą buvo apdovanotas vardiniu laikrodžiu ir buvo suteiktas puskarininkio laipsnis. Po tarnybos jis liko dragūnų “Geležinio vilko” pulke, turėjo teisę laikyti namuose žirgą, uniformą, kardą ir ginklą. 1 mėnesį per metus privalėjo dalyvauti karinėse pratybose.

1939 metais vedė Šimkaičių mažžemio ūkininko dukterį Bakšaitytę Bronę. Ūkininkavo uošvių ūkyje, pjovė lenteles stogams, kėlė grūdus (turėjo kuliamaį su motoru).

1940 m., užėjus bolševikams, iš jo buvo atimtas žirgas ir ginklas. Kurį laiką slapstėsi, nes bijojo, kad neišvežtų.

1941 m., prasidėjus karui, vėl dirbo uošvių ūkyje.

1944 m. rudenį buvo suimtas kaip “Geležinio vilko” organizacijos narys ir išvežtas į Kalinino miesto lagerį prie Maskvos. Po kelių mėnesių 9 kaliniams, jų tarpe ir Zenonui Mileriui, pavyko pabėgti. Taip atsidūrė Lietuvoje. Pradžioje slapstėsi prie namų, Šimkaičių kaime. Vėliau suorganizavo partizanų būrį ir jam vadovavo. Būrys vadinosi “Aras”. Zenono Milerio slapyvardžiai buvo: “Aras”, “Dragūnas”, “Kazas”. Konspiracijos sumetimais keitė slapyvardžius. Būrys veikė Raudonės, Šimkaičių, Skirsnemunės ir Girdžių apylinkėse. Tikslaus partizanų skaičiaus niekas nežino. Žmonės pasakojo, kad būryje buvo apie 50 – 70 partizanų. Už Z. Milerio galvą NKVD buvo paskyrusi 100.000 červoncų premiją. Skelbimai su nuotrauka kabėjo Raseiniuose, Šimkaičiuose ir kitų valsčių centruose. Būrio partizanai priklausė Kęstučio apygardai. Darydavo pasalas sribams ir enkavedistams, trukdė vykdyti rinkimus, agitavo nebendradarbiauti su okupantais. 1945 ar 1946 m. pradžioje būrys susprogdino Girdžių sribų būstinę. Z. Mileris taip pat dalyvavo šioje operacijoje. Būrys bazavosi Birbiliškės, Šimkaičių ir Paslauskinės miškuose.

1946 m. vasarą Zenonas turėjo vykti į partizanų būrių vadų susitikimą prie Skirsnemunės. kažkas išdavė. Susitikimo vieta buvo apsupta NKVD dalinių. Mileris į susitikimą vėlavo pusvalandį ar valandą. Brisdamas per rugius sutartos sodybos link, pastebėjo apsupimo žiedą ir leidosi atgal į mišką. Užvirė nelygus mūšis, kuriame žuvo 8 ar 9 partizanai ir vadai.

1946 m. spalio 4 d. Zenonas “dienavojo” su broliu Jonu Stulgaičio sodyboje Paalsio k. Stulgaitis pasiuntė sūnų, neva į Šimkaičių parduotuvę, o iš tikrųjų – tai pranešti NKVD. Matyt, buvo vienas iš užverbuotų saugumo žmonių. Sodyba buvo apsupta. Abu broliai vėlai pastebėjo pavojų, šoko bėgti. Jonas buvo sužeistas į petį ir paimtas gyvas. Zenonui pavyko perbėgti Alsos upelį tarp Bernoto sodybos ir pradinės mokyklos. Iki miško buvo likę apie 200 metrų. Kulka pervėrė koją. Šlubuodamas pasiekė pavieniui augantį ažuolą. Užsiglaudęs gynėsi, kol turėjo šovinių. Pasibaigus automato šoviniams, atsišaudė iš pistoleto. Netekus vilties pabėgti, paskutiniu šoviniu nusišovė, apsižiojęs pistoleto vamzdį. Šūvis sudraskė veidą. Į atpažinimą atvestas uošvis, atpažino iš rankos pirštų. Mat trys dešinės rankos pirštai po sužeidimo su diskiniu pjūklų buvo pusiau pritraukti, nesilankstė. Taip pat atpažino ir iš dragūno uniformos skiriamųjų ženklų.

Stribai lavoną pametė ant gatvės prieš NKVD būstinę (buvęs P. Kučinsko namas). Po nakties lavonas gulėjo jau vien su apatiniais. Žmonės šnekėjo, kad stribas Miknius vėliau nešiojo dragūnišką švarką ir kelnes.

Sužinojus apie Zenono žūtį, uošvienę Bakšaitienę Ievą ištiko insultas, nuo ko ji ir mirė.

Zenono Milerio žmona buvo nėščia. 1947 m. vasarį pagimdė sūnų. 1948 m. sausį ją su sūnumi išvežė į Sibirą, Tomsko srities Teguldeto rajono Taigos gyvenvietę. Sūnui buvo 11 mėnesių. Išbuvusi Sibire 10 metų, 1958 m. vasarį su sūnumi grįžo į Lietuvą. Dirbo kolūkyje. 1989 m. mirė. Sūnus Jonas gyvena Šimkaičiuose (Jurbarko r.) ir dirba Šimkaičių pagrindinės mokyklos istorijos ir vokiečių kalbos mokytoju. Pagal jo prisiminimus ir užrašytas šis pasakojimas.

Narkevičius Stanislovas

Narkevičius Stanislovas, Kazio, gimė 1918 m. Mokytojavo Plekiuose, Rutkiškių apyl. Žuvo 1945 m. gruodžio 24 d. Vadžgiryje pas Girdzijauskus – apsuptas nusišovė. Kartu žuvo J. Bacys ir S. Čepkauskas.

Žilaitis Gediminas

Žilaitis Gediminas, Saliamono, gimė 1929 m. Lapgiriuose, Vadžgirio apyl., Raseinių apskr. Partizanas nuo 1946 m. Kovojo Vidmanto būryje. Žuvo 1947 m. kovo 7 d. Butkaičiuose, prie Eržvilko. Neaiškiomis aplinkybėmis buvo nušautas ir jo lavonas po savaitės patyčių turgavietėje įmestas į tvenkinį. Jo seserys naktį ištraukė lavoną ir parsivežė į tėviškę. Pašarvuotas brolis buvo paguldytas į karstą ir, bijant kratos, paslėptas šiauduose. Deja, ir šį kartą iškankintam jaunuolio kūnui nebuvo lemta būti ramiai palaidotam. Stribai jį surado ir nuvežė į Šimkaičius, kur

aikštėje gulėjo dar savaitę. Amžino poilsio vietą Gediminas rado kartu su kitais 70 bendro likimo brolių prie Šimkaičių miško buvusiuose vokiečių apkasuose.

Pažereckas Juozas

Pažereckas Juozas, Juozo, gimė 1904 m. Suimtas 1946 m. Nukankintas Raseinių kalėjime.

Pažereckas Vytautas

Pažereckas Vytautas, Juozo gimė 1927 m. Žuvo 1946 m. prie Paskynų kaimo, Vadžgirių apyl., Jurbarko r.

Palubeckas Vitoldas

Palubeckas Vitoldas, Rapolo – Viktoras gimė 1918 m. Pavidaujyje, Girdžių apyl., Jurbarko r. Žuvo 1948 m. prie Paslauckinės miško – nusišovė.

Slušinskas Antanas

(brolio Jono Slušinsko atsiminimai)

Slušinskas Antanas, Jurgio, gimė 1925 m. balandžio mėnesį Paalsio kaime Viduklės vls. Raseinių apskrityje. Šeimos sudėtis: tėvas Jurgis, motina Marijona, aš vyresnis brolis Jonas ir 1927 m. lapkričio mėnesį gimusi sesuo Stasė (dabar Jovaišienė Stasė).

1943 m. persikėlėme gyventi į Polų kaimą Eržvilko vls. Tauragės apskritį. Buvome pasiturintys ūkininkai, valdėme du ūkius: vieną Paalsio kaime, kitą Polų kaime, bendrai virš 30 ha žemės. Dar 1941 m. buvom kritę bolševikams į aki, kai užėjus vokiečiams buvo rasta Viduklėje popieriai, kuriuose buvo įtraukta ir mūsų šeima ištrėmimui.

1944 m. vasarą Polų kaimo apylinkėse naktimis siautėjo raudonieji banditai. Mes, devyni mūsų kaimo vyrai, o taip pat ir mano brolis Antanas dalyvavo kautynėse su raudonaisiais banditais.

1945 m. kovo mėnesį Antanas buvo paimtas į raudonąją armiją ir taip tą kovo mėnesį mudu su broliu Antanu Kauno geležinkelio stotyje išsiskyrėme visiems laikams. Aš tada iš važiuojančio traukinio iššokau ir nuo armijos pabėgau, o jis nors ir buvo davęs žodį, kad žūt būt pabėgsiąs, bet visgi, matyt, nebuvo įmanoma pabėgti, nes vagonus iš viršaus ir viduje stipriai saugojo ginkluoti raudonarmiečiai. Man pasisekė pabėgti tik nakties metu.

1946 m. vasario mėnesį mūsų šeimą: tėvus ir seserį ištrėmė. Aš tuo metu buvau su partizanais Railos rinktinėje Kęstučio apygardoje.

Neužilgo parėjo sesuo Stasė pabėgusi iš kelionės į tremtį. Gal metus slapstėsi sribų persekiojama. Galiausiai nebeištvėrė sribų persekiojimo, buvo atėjusi į mišką pas partizanus. Kiek ji pati man pasakojo, buvusi apginkluota ir veikusi kartu su būrio vyrais. Aš tada jau buvau nuteistas ir buvau Intos lageriuose.

Neilgai sesuo partizanavo. Atsirado drąsus Viduklės partizanų būrio ryšininkas Jonas Jovaiša, kuris ryžosi ją vesti ir taip išgelbėdamas ją nuo žūties. Partizanai tokiu atveju ją iš būrio atleido. O tas ryšininkas už tai neteko tėvo ir sesers. Buvo išstremti į Krasnajarską. Dar kurį laiką po vestuvių jie slapstėsi, bet partizanai buvo likvidavę jų pažįstamus sribus ir taip jie ir šiandien tebegyvena.

O apie brolio Antano partizanavimą aš ne ką galiu pasakyti, nes tuo laiku buvau Intoj.

Gal jį, grįžusį iš armijos, pradėjo persekioti, o gal keršto sumetimais, radęs išteriotą šeimą, gal neišlaikė nervai. Jis, mano manymu, galėjo laisvai gyventi, bet nuėjo su partizanais ir 1947 m. rudenį žuvo.

Steponaitis Juozas

Steponaitis Juozas, Stasio, gimė 1922 m. Pavišciovyje, Eržvilko vls. stambaus ūkininko šeioje. Tėvas valdė 40 ha žemės. Augo du sūnūs – Juozas ir Jonas. Juozas žuvo 1948 m. Paparčiuose kartu su Antanu Tamuliu.

Tamulis Antanas

Tamulis Antanas, Kazio, gimė 1923 m. Ūkininkas iš Paparčių k., Šimkaičių vls. Paupio būrio partizanas. Žuvo 1948 m. kartu su J. Steponaičiu.

Tamulis Kazimieras

Tamulis Kazimieras, Kazio (Antano brolis) - Perkūnas, gimė 1926 m. Ūkininkas iš Paparčių kaimo, Šimkaičių vls. Paupio būrio partizanas. Žuvo 1951 m.

Kisielius Bronius

Kisielius Bronius gimė 1922 m. Kalupių kaime, Šimkaičių vls. Partizanas “Simas”. Žuvo 1945 m. lapkričio 26 d. Stulgiuose, prie Šimkaus sodybos.

Jakštas Juozas

Jakštas Juozas, Jono Kėkštas, gimė 1928 m. Kalniškiuose, Eržvilko vls. Stribas, vėliau partizanas. Žuvo 1948 m. kovo 19 d. Globių miške.

Mankus Jonas

Mankus Jonas, Petras, gimė 1924 m. Poluose, Eržvilko vls. Bežemis. Žuvo 1947 m.

Jokubauskas Jonas

Jokubauskas Jonas, Stasio (Antano brolis) – Tomas, Putinas, Aidas, gimė 1920 m. Zuikiškiuose, Tauragės apskr. Nuo 1945 m. Saturno, vėliau Rolando būrio partizanas. Suimtas 1954 m. liepos 13 d. Mockiškės miške kartu su A. Mockumi. Tai buvo paskutiniai Rolando būrio partizanai. J. Jokubauskas išbuvo pogrindyje 10 metų. Žuvo lageryje ar buvo sušaudytas.

Paminklo statymo darbų eiga ir išlaidos

Statant paminklą buvo kruopščiai sąsiuvinyje registruojama darbų eiga ir išlaidos.

Išskirtini šie darbų eigos etapai bei išlaidos:

1. Kelio nustumdymas. Miško valymas. – 85 rubliai.
2. Akmenų atvežimas. Žvyro atvežimas ir jo išpirkimas. Duobės kasimas. – 75 rubliai.
3. Fundamento liejimas (betonas + atvežimas + darbas). – 153 rubliai.
4. Paminklo statymas (žvyro atvežimas + vandens atvežimas + vaikų talka + darbininkams + cementas). – 150 rublių.
5. Mediena (išpirkimas, atvežimas). – 41 rublis.
6. Kuolų darymas ir medžių nupjovimas. – 20 rublių.
7. Medžių lentpjūvėje pjovimas (40 rublių), obliavimas (20 rublių), kuolų paruošimas (10 rublių). Viso – 70 rublių.
8. Pralaidos kasimas, bonių atvežimas. – 40 rublių.
9. Štaketų paruošimas. Tvorelės tvėrimas. – 120 rublių. Žvyro ant pralaidos atvežimas – 10 rublių.
10. Įrašas plytoje (Jakštaitės Juozas) – 25 rubliai + 10 rublių už benzina.
11. Žvyro ant pralaidos nustumdymas – 3 rubliai.
12. Gėlės, žvakės (mokinukams padėti ant kapo) – 15 rublių.
13. Benzinas – 25 rubliai.
14. Duona, sausainiai – 15 rublių.
15. Pietūs – 100 rublių.

Aukotojai ir jų aukos

Paminklo statymui buvo suaukota daug pinigų. Kiekvieno žuvusio partizano artimieji aukojo dalį savo lėšų.

1. Ambrazaitį Juozą rėmė Jaščiapienė – 150 rublių
2. Bacį Joną – Tiškevičienė – 200 rublių
3. Barčą Matą – Maselienė – 200 rublių
4. Čepkauską Stanislovą – Baltruškonienė – 100 rublių
5. Dabašinską Benadą - Dabašinskas – 200 rublių
6. Dobilaitį Stanislovą - Dobilaitytė – 200 rublių
7. Krišcionaitį Juozą – Barščius, Vencevičius – 200 rublių
8. Milerį Zenoną – Mileris Jonas – 200 rublių ir Regina Girdžijauskienė – 40 rublių
9. Narkevičių Stanislovą - Vaitkevičienė – 200 rublių
10. Žilaitį Gediminą – Eugenija Klimaitienė, S. Statkevičienė – 200 rublių
11. Pažerecką Juozą – Pažereckas – 100 rublių
12. Pažerecką Vytautą - Pažereckas – 100 rublių
13. Palubecką Vitoldą - Giedraitis – 200 rublių
14. Slušinską Antaną - Jovaišienė – 200 rublių
15. Steponaitį Juozą - Steponaitis Jonas – 100 rublių
16. Tamulį Antaną - Vinčiūnienė – 100 rublių
17. Tamulį Kazimierą - Vinčiūnienė – 100 rublių
18. Kisielių Bronių -
19. Jakštą Juozą - Miliūnienė – 100 rublių
20. Mankų Joną - Urbšaitienė – 200 rublių
21. Jokubauską Joną -

**Artimųjų
atsiminimai
apie žuvusius**

Antano Šimkaus (gyv. Šimkaičiuose) atsiminimai

(Užrašė E. Klimaitienė, 1999 m.)

Jokubaitis Benadas gyveno su motina name prie Šimkaičių stotelės, ties dabar gyvenančiu P. Sirtautu. Pas jį buvo bunkeris. Volkovas daug kartų vaišinosi, bet nežinojo, kad ten bunkeris. Iš to bunkerio į užsienį buvo perduodamos žinios.

1949 m. sujudo garnizonas, Volkovas, Zaksas – valsčiaus pirmininkas, Černovas – partsekretorius.

Areštavo Benadą ir jo žmoną. Paskui grįžo į Lietuvą, bet Šimkaičiuose gyveno trumpai. Partizanų bunkeryje nerado.

Mūšis buvo prie Vadžgirkelio, kai nušovė Tušovą. Stribas Miknius pabėgo.

Prie Lapgirių kaimo nušovė Daulenską, Karpių (vežėją), Žiūraitį – apyl. pirmininką ir dar du. Lyg vienas buvo rusas. Tai buvo apie 1945 m.

Miknius paliko Tušavo šautuvą vežime. O kai garnizonas pas Girdzijauskus rado tą ginklą, juos areštavo.

Šimkaičiuose senojoj ligoninėj buvo štabas. Antanas Šimkus rašė pasus lietuvių kalba, Bakutis, Ambrozaitis rusų kalba.

Fanšteino name (dabar agrarinė tarnyba) toje vietoje stovėjo garnizonas. Viename trobos gale buvo valsčius.

Saugumas laikėsi ligoninės name.

Garnizono vadas buvo Sarkasijanas. Su juo susidraugavo Šiaulytė Stasė. Susilaukė sūnaus.

Šimkaičiuose ant kelio buvo suversti lavonai, apsnigti, kalnais sukrauti.

Matė Ambrozaitį – Paišlynio pirmininką. Jie buvo 4 vyrai. Nušauti pas Valaitį.

Tuo metu Plusčiauskas Antanas buvo agronomu, jis ėjo į Paišlynį, jį sustabdė išėję vyrai su Ambrozaičiu, bet jį paleido, nes Ambrozaitis pasakė, kad geras vyras.

Su jais buvo ir Jokubauskas Jonas. Kai parvežė Zenoną Milerį, jis buvo parvežtas vienas. Galvos pusės nebuvo, buvo nunešta kulkos. Senuką Bakaitį, jo uošvį stūmė Jefremovas ant lavono, kad atpažintų.

Kiekvieną dieną buvo daug žiaurumo. Lavonus užkasdavo pamiškėje. Matė, kaip tardymo metu mirusį Ustrimą išvilko į pamiškę (apie 1949 m.). Kartu buvo Puodžiūnas (Ustrimaitės vyras).

Buvo Šimkaičiuose felčeris Gaidamavičius. Atvažiavo du vyrukai. Paklausė, kur viršaitis. Sekretoriui Liutkui įsakė surasti viršaitį. Jie sutiko ant kelio Zaksą ie Černovą. Nuėjo į stribyną. Visi nuėjo prie miško. Atsivarė du vyrus su kastuvais, iškasė lavonus. Gaidamavičius juos ten vartė. Ką darė, nežino.

Saugumo viršininkas gavo antausį nuo to vieno atvažiavusio.

Atkasė Ustrimą, Puodžiūną. Už juos areštavo milicijos viršininką, kuris gyveno pas Mockų, Jefremovą iš Šimkaičių iškėlė. Sako, kad nuteisė. Liko tik Volkovas.

Girdėjo, kad su karstu buvo atvežtas Žilaitis. Bet Šimkus jo nėra matęs.

Būstinėje tardė daugybes žmonių. Tardė naktimis.

Prisimena, kad buvo Žilaičio dviratis.

Parduotuvėje dirbo Suskaitis.

PAMINKLO STATYMAS

1. Paminklas Šimkaičių miške, žuvusiems už Lietuvos laisvę partizanams.
2. Paminklas pastatytas Šimkaičių seniūnijoje prie Šimkaičių miestelio esančiame miške, už Butkų (dabar Vyturių) sodybos 500 m nuo Šimkaičių centrinės gatvės.
3. Paminklas pastatytas 1990 m. spalio mėnesį, per blokadą. Pašventintas ir atidengtas 1990 m. spalio mėnesį. Šventinimo ceremonijoje dalyvavo kunigai iš Eržvilko, Stakių ir Šimkaičių – Vadžgirio parapijų klebonas Kęstutis Jonaitis.
4. Paminklas pastatytas Šimkaičių miškelyje užkastiems partizanams atminti. 1989 m. birželio 14 d., Gedulo ir Vilties dieną, prie miškelio buvo susirinkę žuvusių partizanų artimieji ir nutarė, kad reikia šioje vietoje statyti paminklą iš akmenų. Šimkaičių vidurinės mokyklos mokytoja – kraštotyrininkė Eugenija Klimaitienė, tarpininkaujant Jurbarko skyriaus politinių kalinių – tremtinių pirmininkui R. Staugaičiui ir Lietuvos seimo signatarei L. Andrikienei, paskelbė per Lietuvos radiją ir televiziją, kad atsilieptų artimieji tų partizanų, kurių palaikai ilsisi Šimkaičių miške.
5. Paminklo autorius Alvydas Balčaitis (Jurbarkas). Kryžiaus ir marmurinės lentos autorius A. Balčaitis. Gediminaičių stulpų metalinę plokštę iš Tauragės atvežė O. Dobilaitytė.
6. Paminklo iniciatoriai: O. Dobilaitytė, V. Dabašinskas, J. Mileris, E. Klimaitienė. Medžiagą apie žuvusius rinko Šimkaičių vidurinės mokyklos kraštotyrininkai, vadovaujami mokytojos E. Klimaitienės. 1990 m. balandžio 22 d. buvo sužinota 20 žuvusių partizanų pavardės, kurių kūnai buvo suvežti sribų iš aplinkinių kaimų. Sribų štabas buvo Skužinsko name (vėliau jame buvo Šimkaičių ligoninė), dabar privatizuotas gyventojų G. Ignatavičiūtės ir J. Plėščio.
7. Statant kryžių talkino Jonas Dobilaitis, Kęstas Selenis iš Tauragės. Jie mūrijo paminklą. Miške aikštelės valymo darbus atliko Šimkaičių girininkijos darbuotojai: R. Mačiulaitienė, S. Gudžiūnas, K. Butkus – viso 11 darbininkų ir Šimkaičių mokyklos mokiniai. Duobę pamatui kasė J. Plėštys, A. Gudavičius, J. Mileris. Akmenis rinko J. Mileris su sūnumi Aisčiu, Šimkaičių mokyklos mokiniais. Paminklui tvorelę tvėrė M. Kasčiukaitis. Prie paminklo mūravimo darbų talkino M. Stašaitis. Darbininkams pietus rūpino O. Dobilaitytė ir E. Klimaitienė. Medieną tvorelei skyrė Šimkaičių girininkijos girininkas Adolfas Šiugžda. Kelią taisė L. Klimaičio iniciatyva. Pralaidas sutvarkė J. Rubinas.
8. Paminklas akmeninis. Marmurinėje lentelėje įrašas „Žuvę už Lietuvos laisvę. 1945-1957“. Pastaba. Jono Jokubausko žūtis sužinota ir įrašyta 1997 m. spalio mėnesį.

9. Paminklas trikampės trapecijos formos, 4,5 m. aukščio. Nuotrauka pridedama.
10. Paminklą prižiūri Šimkaičių mokyklos mokiniai ir žuvusių artimieji.
11. Paminklo statybą finansavo žuvusiųjų artimieji.
12. Apie paminklo statybą ir atidengimą rašyta Jurbarko rajono dienraštyje „Šviesa“ 1990 m.

Naudota literatūra ir medžiaga

1. „Laisvės kovų aukos Pietų Žemaitijoje, Kaunas, 1996.
2. Rezistencija Pietų Žemaitijoje, Raseiniai, 1992.
3. Artimųjų laiškai ir atsiminimai, 1990-1999.
4. Paminklo statybos darbų eigos užrašai (E. Klimaitienė), 1990.